

75 χρόνια Ελληνικό Σπίτι στο Παρίσι

Του ΒΑΣΙΛΗ Κ. ΔΩΡΟΒΙΝΗ*

Στις 21 Μαΐου οργανώθηκε στο Παρίσι η πρώτη εκδήλωση για τα 75 χρόνια από την οικοδόμηση και τη λειτουργία του Ελληνικού Σπιτιού (Fondation Hellénique) στην Πανεπιστημιούπολη της γαλλικής προτεύουσας.

Η εκδήλωση περιλάμβανε ομιλίες και στρογγυλό τραπέζι συζήτησης, συζήτηση με τους παρευρισκόμενους και εορταστική μουσική εκδήλωση στο λαμπρό σαλόνι Αντρέ Ονορά, του Διευθυντού Περιστέρου της CITE UNIVERSITAIRE. Εκεί παρέστησαν σύσσωμη η γαλλική διοίκηση της CITE, πολλοί διευθυντές άλλων περιπέτρων, ο πρόεδρος όλων των πανεπιστημίων του Παρισιού και ο Έλληνας πρεσβευτής Δ. Παρασκευόπουλος, ο οποίος παρέστη και στην έναρξη της ημερίδας, στο μεγάλο σαλόνι του Ελληνικού Σπιτιού.

Στην ημερίδα αναπτύχθηκαν ανάγλυφα διάφορες πλευρές της ιστορίας και της ίδρυσης του Σπιτιού, αλλά και των δραστηριοτήτων γύρω από αυτό, με γενική εισαγωγή της σημερινής διευθύντριας Μ. Γράβαρη - Μπαρμπά, η οποία διαδέχθηκε τον αξιωματικό Κ. Γεωργιάδη.

Ο καθηγητής Γ. Πρεβεζάνης αναφέρθηκε στη γεωπολιτική της κινητικότητας των φοιτητών, ο Α. Φίλιππος στις πολιτισμικές ανταλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας στον 20ό αιώνα, ο Δημ. Μπαρβάρας στη συμβολή του Νικ. Πολίτη για τη δημιουργία του Ελληνικού Σπιτιού (σημαντική ανακίνηση, στηριγμένη σε πρωτότυπο αρχιτεκτονικό υλικό), ο Νικόλαος Μενιτάκης στη δύσκολη αρχή του Σπιτιού, από την οικοδόμησή του στους ειδικούς του «Ματαρώνα» (επίσης σημαντική ανακίνηση, σε άφορα γαλλικά), ο καθηγητής Γιάνν. Τσιώλης για το Σπίτι ως αρχιτεκτονήματα, μέσα στην αρχιτεκτονική και πολεοδομική συγκυρία της Πανεπιστημιούπολης, και η καθηγήτρια του ΕΜΠ Ελ. Φεσσά-Εμμανουήλ σε μία πλουσιότερη και άκρως τεκμηριωμένη ανακοίνωση για τον αρχιτέκτονα Ν. Ζάγο και το αρχιτεκτονήμα του.

Στην απογευματινή συνεδρία μίλησαν ο γνωστός Γάλλος συγγραφέας Πασκάλ. Ορέ η καθηγήτρια Ελ. Αντωνιάδη-Μπιμπίκου (για τους διευθυντές του Σπιτιού), η Ελευθ. Φύλη (για το Σπίτι ως τόπο εργασίας Ελλήνων καλλιτεχνών) και ο Κωστής Κορνέτης (για το Σπίτι κατά τη χούντα). Η τελευταία ομίληση, παρά το ότι δεν παρέλειψε καμία άποψη για το θέμα, προκάλεσε κάποιες έντονες μεμονωμένες αναδράσεις. Οι τότε αυταπάτες φαίνεται ότι έχουν μακροήμευση...

Στη συνέχεια οργανώθηκε στρογγυλό τραπέζι με θέμα «Το Ελληνικό Σπίτι στη CITE: Χθες, σήμερα και αύριο», με τη συμμετοχή δύο νέων από τους ομιλητές, του καθηγητή Γιάννη Πολίτη, του γραφόντος, της ψυχαναλύτριας Αλεξάνδρας Βουδούρη και του Χριστόδ. Χάλαρη.

Όλοι υπήρξαν παλαιοί ένοικοι σε σπίτια της CITE, μοιραία ήρθαν στην επιφάνεια βιώματα του χθες, και για τη σημερινή πραγματικότητα διαπιστώθηκε η στροφή των φοιτητών αυτοκλειστικά στα σπουδές τους, με μόνο σημείο συνάντησης την... κοζινα των διαφόρων σπιτιών. Γεγονός καινούργιο είναι ότι οι φοιτητές τα βράδια μαγειρεύουν μόνοι τους, γι' αυτό και τα δύο φοιτητικά εστιατόρια της CITE, του Βορρά και του Νότου, που είχαν μάλαστα δημοσιότητα στη δεκαετία του 1960, έκλεισαν λόγω ελλείψεως πελατείας...

Η συνδιαχείριση που καθιερώθηκε σε ορισμένα σπίτια μετά τον Μάη του 1968 αποτελεί μια παρελθόν, σήμερα όμως, όπως φάνηκε καθαρά από την ομιλία του γεν. εκπροσώπου, ξεκινά η διαδικασία αζόμια και νομικής απονομήσης των σπιτιών, υποθέτω όχι μόνο για οικονομικούς λόγους αλλά και για λόγους ενεργοποίησης διευθυντών και φοιτητών.

Η απαρχή και τα σημερινά προβλήματα

Το Ελληνικό Σπίτι είναι από τα πρώτα ξένο κράτους που οικοδομήθηκαν στη CITE. Η δημιουργία του οφείλεται στην έμπνευση του Νικολάου Πολίτη, καθηγητή Διεθνούς Δικαίου σε γαλλικά πανεπιστήμια και πρεσβευτή τότε της Ελλάδας στη Γαλλία, που συνεργάστηκε στενά με τον τότε πρόεδρο του Πανεπιστημίου Αθηνών, «ανήσυχου» Νικ. Αλιβιζάτο (παιπού του σημερινού καθηγητή και άλλου «ανήσυχου» Ν. Αλιβιζάτου).

Τα σχέδια του Σπιτιού έγιναν από τον αρχιτέκτονα Νικ. Ζάγο, που ζούσε στη Γαλλία και ήταν από τους σημαντικούς αρχιτεκτονικούς της εποχής του, γι' αυτό και το γαλλικό κράτος του εμπιστεύθηκε τη δημιουργία δημόσιων κτιρίων.

Η απόφαση για τη δημιουργία του Ελληνικού Σπιτιού ελήφθη σε εποχή μεγάλης οικονομικής κρίσης (χρυσά του 1929-30) και λίγα χρόνια μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Οι πόροι προήλθαν συντριπτικά από τους Έλληνες της διασποράς (κυρίως Ευρώπης και Αφρικής) και το έργο ολοκληρώθηκε μόλις στα δύο χρόνια. Πρώτος διευθυντής του υπήρξε ο νεαρός τότε Διον. Ζαχαρινός, που μάλιστα πήρε πρωτοβουλίες για ποιητικές πο-

λιτιστικές εκδηλώσεις στο μεγάλο σαλόνι του σπιτιού.

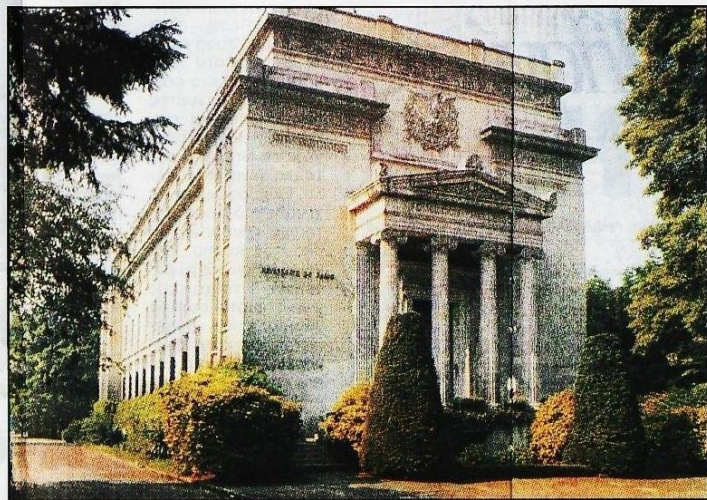
Το σαλόνι από θεωρείται σήμερα στη Γαλλία από τα πλέον αξιολογικά μεταξύ όλων των σπιτιών της CITE και είναι χαρακτηριστικό ότι μόνον αυτό και εκείνο της MAISON INTERNATIONALE εικονίζονται στο μοναδικό έργο που έχει γραφεί για την αρχιτεκτονική της CITE (ανάδημοσιεύουμε εδώ τη σχετική φωτογραφία).

Κατά την Κατοχή, το Σπίτι έπαψε να λειτουργεί και είχε καταληφθεί από ναζιστικά στρατεύματα. Με την επαναστασιακή του ήττα, φιλοξένησε πολλούς από τους υπογράφους του ταξιδιού με το θρυλικό «Ματαρώνα», όπως τον Κώστα Αξελά, ενώ ένας από τους πρώτους ενοίκους του ήταν ο αειθαλής Εμμ. Κοιρανός. Πολλοί σήμερα διακεκριμένοι καλλιτέχνες και άνθρωποι των γραμμάτων «θήτησαν» στο Ελληνικό Σπίτι, όπως οι: Μιχαήλ, Κοιρανός, Μολαφρης, Μ. Ζαχαρίας, Θ. Αγγελόπουλος, Σκλάβος, Τέτσης κ.α., πολιτικοί, όπως οι: Θ. Παγκάλος, Πρ. Παυλόπουλος και Χρ. Ροζοφύλος, ενώ ο αγαπητός μας ακαδημαϊκός Κ. Δεσποτόπουλος υπήρξε ο εμφανέστερος των εκπαιδευμένων λόγω χούντας Ελλήνων που φιλοξενήθηκε εκεί.

Στα 75α γενέθλιά του, το Ελληνικό Σπίτι, χώρος μελέτης, διαπολιτισμικών ανταλλαγών και δημιουργίας, με νέα γενναία διευθύντρια (πρώτα σπάνιο ακόμα στη CITE...), τη δραστηρία αρχιτέκτονα-πολεοδόμου κ. Μαρία Γράβαρη-Μπαρμπά, βρίσκεται στο σημείο να χρειάζεται **ριζική επισκευή**. Ηθο η ώρα της, ύστερα από 75 χρόνια. Οι μέχρι σήμερα επεμβάσεις ήταν μικρής κλίμακας, ενώ το σαλόνι υπήρξε αντικείμενο «μεταμοντέρνας» αλλαγής, που παραμόρφωσε την αρχική μορφή του, παρουσιάζόμενο σήμερα άμορφο και «άοσμο», δίχως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και χαρακτηρισία.

Για την πλήρη επισκευή δεν έχει ακόμα συνταχθεί λεπτομερειακός προϋπολογισμός. Εγινε γνωστό ότι το ελληνικό κράτος διαθέσει περίπου 400.000 ευρώ μόνο για **μερική** ανακαίνιση του εξωτερικού του κτιρίου και για την αλλαγή των παλαιών ηλεκτρικών δικτύων. Το ίδρυμα Νιάρχου άλλες 120.000 ευρώ για την επισκευή του σαλονιού (δίχως να είναι γνωστό τι θα σημαίνει αυτή η «επισκευή»: αποκατάσταση του αρχικού σαλονιού ή άλλη «μεταμοντέρνα» επέμβαση).

Νομίζουμε ότι θα πρέπει να γίνει κινητοποίηση αντάξια εκείνης του 1930-32, ώστε να καλυφθούν πλήρως τα έξοδα επισκευής. Και πάντως μπορούμε

ήδη να ανακοινώσουμε ότι για τα 75α γενέθλια του Σπιτιού, θα οργανωθεί εδώ, στις 28 Νοεμβρίου, στη νέα μεγάλη αίθουσα εκδηλώσεων του Μουσείου Μπενάκη, επί της οδού Πειραιώς, μεγάλη εκδήλωση, όπου θα παρουσιαστεί και ένας τιμητικός τόμος που σήμερα βγαίνει προς εκτύπωση. Αλλά από τώρα, στο site του Σπιτιού

(www.fondation-hellenique.fr), όποιος θέλει μπορεί να εγγραφεί, ώστε να παίρνει συστηματικά πληροφορίες για τα δρώμενα σ' αυτό.

Και πάντως, ήδη από τώρα θα ήταν χρήσιμο να συσταθεί επιτροπή ή σωματείο φίλων του Σπιτιού, με στόχο, όχι μόνο τη συλλογή των αναγκαίων πόρων για την επισκευή του, αλλά και

την εξασφάλιση οργανωτικής επιφύλαξης μαζί του, ώστε να συνεχίσει να αποτελεί έναν από τους φάρος προβολής του ελληνικού πολιτισμού στη Γαλλία και, γενικότερα, στο εξωτερικό.

(* Δικηγόρος, πολιτικός επιστήμονας και ιστορικός, παλιός υπότροφος της γαλλικής κυβέρνησης στη Cité Universitaire (Ιταλικό Σπίτι)